

Politikerinitiativ: Inventering av hur säkrar vi en jämlik kunskapsskola för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF)?

Nackas grundskolor har en styrka i sina engagerade lärare och personal. Det går inte att nog betona vikten av lärarens roll för att barnen i våra skolor ska lyckas och vikten av att utbildningsnämnden ger rätt förutsättningar till våra skolor att lyckas med sitt uppdrag. Det är rektors ansvar att ge lärare och övrig skolpersonal inom sin enhet rätt förutsättningar för arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Det är dock huvudmannens uppgift att tillskjuta tillräckliga resurser för att skolorna ska kunna leva upp till lagens bestämmelser om stödinsatser¹

Det finns ett starkt stöd för inkludering i skollagen, men samtidigt råder ofta osäkerhet kring hur inkluderingen ska förverkligas i skolvardagen. I nuvarande skollag, som trädde i kraft 2010, har inkluderingstanken förstärkts.

Vi socialdemokrater anser att det är av stor vikt att en ”genomlysning” görs av det stöd som idag ges till barn i behov av särskilt stöd, och för de barn i Nacka som har neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF). NPF är ett samlat begrepp för nedsatt eller avvikande förmåga i hjärnans processer att uppfatta, bearbeta och dra slutsatser om information. Det är ofta ett dolt handikapp och svårigheter att klara av dagliga rutiner och uppgifter syns inte utåt, men kan leda till avvikande eller explosivt beteende. Idag finns det stor kunskap om hur anpassningar och stöd för personer med NPF skulle kunna se ut. Dock saknas den kunskapen ofta i skolor till följd av bristande kompetens. Det är ett problem då skolans lärmiljö gör att barn och unga med NPF dagligen möter hinder och svårigheter dels avseende kunskapsutveckling, men även i den sociala miljön och lärmiljön.

I betänkandet Saknad! Uppmärksamma elevens frånvaro och agera (SOU 2016:94) framgår, att funktionsnedsättning är en riskfaktor för långvarig frånvaro i den obligatoriska skolan. Vidare har Skolinspektionen i sitt betänkande noterat en överrepresentation av elever med NPF bland anmälningsärenden som rör omfattande frånvaro.

Forskning visar att ju tidigare insatser sätts in desto bättre går det för barnen i skolan. Nationalekonomen Ingvar Nilssons studier visar, att det vi satsar idag på våra barn får vi tillbaka mångdubbelt² Tidiga insatser i skolan minskar samhällskostnaderna redan på kort sikt och på lång sikt är besparingarna för samhället enorma. Skolans uppdrag är tydligt: alla elever har rätt att nå så långt det är möjligt mot högre måluppfyllelse. Därav följer att en elev som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla kunskapskraven, har den självklara rätten att ges det stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser³

---

¹ Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, Skolverket (2014) sid 19

² Ingvar Nilsson, Är du lönsam lille vän? 2011

³ 3 kap. 3§ skollagen. Vissa skolfrågor, prop 213/14: 148 sid 27

Lärmiljöer

Ett steg mot att möta alla elever och utgå från elevers behov, är att se över verksamheternas lärmiljö. I Rapporten Tillgängliga lärmiljöer? (2016) från Skolverket påpekas stora skillnader mellan skolor och huvudmän. Skolverkets övergripande slutsats är, att många skolhuvudmän strävar efter att erbjuda en inkluderande lärmiljö. Samtidigt visar studien, att alltför många huvudmän och skolor i realiteten inte ger tillräckliga förutsättningar för att lärmiljön ska kunna vara pedagogiskt, socialt och fysiskt tillgänglig för elever med funktionsnedsättning. Det är huvudmannens ansvar att anpassa lärmiljöerna för våra elever⁴. Enligt Skolverkets rapport är inte rektorer nöjda med huvudmannens stöd. Ges Nackas barn likvärdiga möjligheter till att vistas- och lära i en god arbetsmiljö och likvärdig tillgång att använda sig av digitala hjälpmedel?

Vem kämpar för barnets rätt?

När vi vet att ett barns socioekonomiska bakgrund är av allt större betydelse för barnets möjligheter att lyckas, måste Nacka kommun som huvudman säkerställa att skolans kompensatoriska och likvärdiga uppdrag efterföljs. Nackas barn ska ges samma goda möjligheter att mötas av en god lärmiljö – oavsett i vilken skola i Nacka de går i. I organisationen Attentions enkätundersökning "Till slut tar man slut" (2013) riktad mot föräldrar till barn med Asperger/AST med normalbegåvning framkom, att nästan hälften av de svarande varit, eller var, sjukskrivna för utmattningssyndrom som föräldrarna själva härledde till ansvaret för ett barn med funktionsnedsättning. Nästan en fjärdedel av föräldrarna uppgav, att de inte ännu men snart riskerade att drabbas av detsamma. I de fritextsvar som lämnades i enkäten framkom många exempel på, att det är skolans oförmåga att hantera barnens funktionsnedsättning som leder till hälsoproblem hos föräldrarna. En tredjedel av föräldrarna som svarade på enkäten menar, att de ofta avbryter arbetsdagen på grund av situationer som uppstår kring barnet på grund av dennes funktionsnedsättning.

Regeringen satsar på NPF-utbildning

Den socialdemokratiskt ledda regeringen gör nu en prioriterad första åtgärd och vill införa obligatorisk NPF-**utbildning** för alla studenter på speciallärar- och specialpedagogutbildningarna. Dessutom tillkommer 300 nya utbildningsplatser och mer statsbidrag till specialpedagogik. När omställningen ska genomföras, är ännu inte klart. Sammantaget finns det anledning att se över skolsituationen för elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i Nacka. Det är av stor vikt att kunskapsnivån kring NPF och pedagogiska lärmiljöer intensifieras. Alla barn är olika och det måste avspeglas i skolans förhållningssätt.

Vi socialdemokrater anser att det är av stor vikt att en "genomlysning" görs av det stöd som idag ges till barn i behov av särskilt stöd, och för de barn i Nacka som har neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF).

Socialdemokraterna föreslår således:

---

⁴ 2 kap. 8 § skollagen (2010:800)

att utbildningsenheten får i uppdrag att sammanställa och analyserar de arbete som görs för barn i Nacka som har neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) i syfte att ge en samlad bild av kvaliteten i verksamheten.

Genomlysningen inkluderar också en redogörelse för vad de statliga styrdokumenterna anger och uppdraget enligt skollagen.

Espen Bjordal